

систем и форм управления качеством и безопасностью продуктов питания, в частности системы НАССР, которая функционально является эффективной для предприятий разного уровня, которые производят продовольственное сырье и готовые продукты питания. В области обеспечения продовольствием находят себя предприятия малого и среднего бизнеса, которые заполняют значительную часть рынка пищевой продукции.

Ключевые слова: НАССР, ПРОДУКТЫ ПИТАНИЯ, СТАНДАРТЫ, КАЧЕСТВО, БЕЗОПАСНОСТЬ, РЫНОК, КОНКУРЕНТНОСТЬ, ПОТРЕБИТЕЛЬ.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Тринько Р. І.* Продовольча безпека: аналітична діагностика. Монографія. – Львів, 2010. – 168 с.
2. *Тринько Р. І., Гримак А. В.* Ринок продукції м'ясного скотарства: стан, перспективи розвитку. Монографія. Львів. – 2009. – 208 с.
3. Програма технічної допомоги ЄС Тасіс Україні. «Безпека продуктів харчування у харчовому ланцюзі». Київ. – 2005. – 48 с.

Рецензент – В. О. Величко, д. вет. н., ДНДКІ ветпрепаратів та кормових добавок.

УДК 631:351:779

ЗАЛЕЖНІСТЬ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВ ВІД ЧІТКОГО ДОТРИМАННЯ СТАНДАРТІВ ТА ВИМОГ СИСТЕМ ЯКОСТІ

*І. А. Голуб¹, старший науковий співробітник,
Л. В. Курилас¹, старший науковий співробітник,
Т. Є. Сенишина¹, молодший науковий співробітник,
Г. Д. Гарвас¹, молодший науковий співробітник,
А. В. Гримак², канд. екон. наук, доцент*

¹Державний науково-дослідний контрольний інститут ветеринарних препаратів
та кормових добавок

вул. Донецька, 11, м. Львів, 79019, Україна

¹Львівський державний університет внутрішніх справ
вул. Городоцька, 26, м. Львів, 79007, Україна

Досвід провідних зарубіжних і вітчизняних підприємств свідчить, що результати, яких вони досягають у виробництві та поставках на ринок продукції для ветмедичини, базуються на чіткому дотриманні вимог стандартів і параметрів якості на всіх етапах виробництва та реалізації продукції. Впровадження набутого провідними підприємствами досвіду є актуальним для вітчизняних підприємств ветмедичини різних рівнів. Це дозволить виробляти конкурентоспроможну продукцію для ветмедичини і успішно реалізувати її на ринку. Крім того, виробництво якісної продукції сприятиме стабільній роботі підприємств, зростанню фінансових можливостей, що дозволить вести розширене виробництво, вчасно платити заробітну плату працівникам. Стабільна робота підприємства по виробництву якісної

продукції суттєво позначатиметься на вирішенні і соціальних питань, а саме: збереженню робочих місць і створенню нових, а також збереженню трудових колективів. Виробляти якісну продукцію повинно бути нормою в діяльності підприємств ветмедичини, в першу чергу, на це повинні орієнтуватися ті підприємства, які ще не створили належних умов для виробництва і реалізації продукції, яка за якістю задовільнила б споживачів.

Ключові слова: СИСТЕМА ЯКОСТІ, ПІДПРИЄМСТВО, СТАНДАРТИ, РИНОК.

Аналіз діяльності провідних зарубіжних та вітчизняних підприємств свідчить про те, що вони в своїй діяльності широко застосовують ефективний економічний інструмент – систему якості, яка відповідає вимогам міжнародних та європейських стандартів з якості та сертифікації продукції. Ефективність цього інструменту зростає відповідно з прийнятими законодавчими актами, які встановлюють жорсткі вимоги щодо якості і безпечності в продукції для здоров'я людей, захисту прав та інтересів споживачів тощо. Проте, незважаючи на жорсткі вимоги, які ставлять перед собою іноземні виробники, в Україні ще є виробництва, які спрощують або взагалі їх ігнорують [2].

Управління якістю на підприємстві здійснюється відповідно до вимог державних і галузевих стандартів, які регламентують питання інформаційного забезпечення, порядок розробки, оформлення, затвердження і впровадження стандартів підприємства. Стандарти встановлюють вимоги до сировини, матеріалів, інгредієнтів, що підвищує відповідальність постачальників. Вони фіксують технічні та експлуатаційні параметри виготовленої продукції, визначають методи випробувань, правила прийняття продукції. Стандарти підприємства визначають механізм управління якістю, який включає наступні етапи: збір, обробку та аналіз інформації про якість продукції, стан технічного та технологічного забезпечення виробничих процесів, що впливають на якість продукції; порівняння фактичних результатів діяльності різних підрозділів підприємства в галузі якості продукції до вимог нормативів; підготовку і прийняття рішень з питань підвищення якості; організацію планово-профілактичних заходів.

Важливим є те, що на базі стандартів на виробництво якісної і безпечної продукції розробляються положення та рекомендації з питань стимулювання якості продукції, розробки форм і методів матеріального і морального заохочення колективу і окремих працівників підприємства. Параметри, закладені в стандартах, дозволяють об'єктивно оцінити внесок кожного виконавця у вирішення завдання підвищення якості продукції на конкретній ділянці виробництва і тим самим дають можливість правильно визначити винагороди працівників, що роблять свій внесок у виробництво продукції високої якості.

Стандарти зобов'язують усіх працівників підприємства постійно підвищувати свою майстерність, дають можливість використовувати всі матеріальні та трудові ресурси з найбільшою ефективністю, своєчасно зосередити увагу робітників, інженерно-технічних працівників на використанні додаткових резервів виробництва. Підприємства зобов'язані випускати продукцію в повній відповідності до стандартів, за випуск продукції з відхиленнями від стандартів підприємство несе відповідальність.

Ефективним засобом управління якістю є стандартизація, яка включає комплекс норм, правил і вимог до якості продукції. Процес стандартизації продукції регулюється сукупністю нормативно-технічної документації:

- міжнародні стандарти серії ISO;
- державні стандарти України (ДСТУ);
- галузеві стандарти (ГСТУ);
- стандарти науково-технічних структур;
- технічні умови України (ТУ У);
- стандарти підприємств.

Стандарт є основним нормативно-технічним документом, в якому показники якості встановлюються з врахуванням досягнень науки, техніки і запитів споживачів.

Організація робіт з управління якістю продукції на підприємствах передбачає створення систем якості та прийняття необхідних заходів щодо забезпечення їх ефективного функціонування.

Як зазначено в стандарті ISO 9000-1, створення системи якості може бути ініційоване керівником підприємства та замовником. Цей стандарт націлює виробників на вибір і застосування інших стандартів серії ISO, в яких чітко визначені принципи і підходи щодо організації робіт з якості. Це дає можливість визначитися і використовувати одну з моделей системи якості. При розробці систем якості відповідно до специфіки підприємства доцільно використовувати рекомендації стандарту ISO 9004-2, в яких питання забезпечення якості продукції чітко регламентовані [1].

Система якості являє собою сукупність структур, що виконують функції управління забезпечення якості встановленими стандартними методами. Тому розробка системи якості полягає в тому, щоб на початках визначити, які із положень слід включити в систему якості і які функції вони повинні виконувати, щоб забезпечити необхідну якість продукції, що послужить основою для розробки вже необхідних нормативних документів. Впровадження системи якості передбачає проведення внутрішнього аудиту на дієвість системи і, при необхідності, її доопрацювання з тим, щоб всі виробничі підрозділи були чітко обізнані із своїми функціями [3].

Система управління якістю повинна включати необхідні керівні документи, які дозволять визначати порядок функціонування підприємства на всіх етапах технологічного ланцюга. Окремими керівними документами регламентується:

- система управління якістю;
- методичні і практичні інструкції по елементах системи якості;
- робочі інструкції, які регламентують конкретні технологічні процеси і здійснення контролю за якістю продукції;
- контрольні інструкції, які описують окремі процедури проведення контрольних і випробувальних заходів;
- нормативні документи щодо організації роботи підприємства.

Успіх підприємств ветмедицини на зовнішньому і внутрішньому ринках повністю залежить від того, наскільки їх продукція або послуги відповідають стандартам якості. Тому проблема забезпечення якості продукції актуальна для всіх підприємств, які виробляють і поставляють на ринок продукцію для ветмедицини. Від вирішення цього в значній мірі залежить успіх і ефективність економіки галузі ветмедицини. Зростаюче значення проблеми якості продукції стимулює підприємства ветмедицини до удосконалення і розширення своїх можливостей щодо випуску якісної і безпечної продукції. Важливим при вирішенні цих питань є удосконалення виробничих процесів, подальше відпрацювання виробничих операцій, впровадження нових технологічних прийомів, забезпечення сучасним обладнанням, засобами автоматизації, що сприятиме розробці спеціальних методів управління якістю на підприємствах; зростанню обсягів на виробництва, поглибленню галузевої і міжгалузевої спеціалізації та кооперуванню [4].

Позитивним є те, що в Україні вже є підприємства, які успішно розробили і впровадили системи якості продукції, керуються стандартами щодо своєї діяльності, розпочали підготовку до впровадження належної виробничої практики (GMP). Серед них – ТзОВ “Бровафарма”, ТзОВ “Укрветпромстач”, ВАТ “Укрзооветпромстач”, ТзОВ “АТ Біофарм”, ТзОВ “Зооветеринарний центр”, ТзОВ “Продукт”, ТзОВ “Ветсинтез”, ТзОВ “Фарматон” та ін.

В И С Н О В К И

Дотримання вимог міжнародних та національних (державних) стандартів є пріоритетом для вітчизняних підприємств-виробників продукції для ветмедицини. Це сприятиме

комплектуванню виробництв кваліфікованими працівниками, які спроможні вирішувати проблеми якості, удосконаленню виробництва через їх модернізацію до сучасних вимог, впровадженню нових технологій, що дозволить системно підвищувати рівень досконалості підприємств, направленої на виробництво якісної і конкурентоспроможної продукції для ветмедицини. Політика підприємств ветмедицини повинна бути направлена на забезпечення гарантій для споживачів щодо якості і безпечності продукції. Важливим є, щоб кожний працівник підприємства і, в першу чергу, його керівництво навчилися управляти якістю.

DEPENDENCE OF ENTERPRISES PERFORMANCE ON STRICT ADHERENCE TO STANDARDS OF QUALITY SYSTEMS

I. A. Holub¹, L. V. Kurylas¹, T. Ye. Senyshyna¹, G. D. Garvas¹, A. V. Hrymak²

¹State Scientific Research Control Institute of Veterinary Medicinal Products and Feed Additives
11, Donetska str., Lviv, 79019, Ukraine

²Lviv State University of Internal Affairs
26, Horodotska str., Lviv, 79007, Ukraine

S U M M A R Y

The experience of leading foreign and domestic enterprises shows that the results that they arrived in the production and supply of products for the market of veterinary medicine are based on strict compliance to standards and quality parameters at all stages of production and marketing. The introduction of acquired experience of leading enterprises is important for domestic companies of veterinary medicine at different levels. It will produce competitive products for veterinary medicine and successfully realize it at the market. In addition, production of quality products will contribute to stable work of enterprises, growth of financial possibilities, that will lead expanded production, on time pay salaries for workers. Stable work of enterprises, producing high-quality products to be marked substantially on solving and social issues - namely, the preservation of workplaces and creation of new and preservation of labor collectives. To produce quality products should be the norm in the business of veterinary medicine, first of all, it should focus on those companies that have not created the proper conditions for the production and sales that would satisfy consumers in quality.

Keywords: SYSTEM OF QUALITY, ENTERPRISE, STANDARDS, THE MARKET.

ЗАВИСИМОСТЬ ЭФФЕКТИВНОСТИ РАБОТЫ ПРЕДПРИЯТИЯ ОТ ЧЕТКОГО СОБЛЮДЕНИЯ СТАНДАРТОВ И СИСТЕМЫ КАЧЕСТВА

¹И. А. Голуб, ¹Л. В. Курылас, ¹Т. Е. Сеньшина, ¹Г. Д. Гарвас, ²А. В. Грымак

¹Государственный научно-исследовательский контрольный институт ветеринарных препаратов и кормовых добавок
ул. Донецкая, 11, г. Львов, 79019, Украина

²Львовский государственный университет внутренних дел
ул. Городоцкая, 26, г. Львов, 79007, Украина

А Н Н О Т А Ц И Я

Опыт ведущих зарубежных и отечественных предприятий свидетельствует, что результаты, которых они достигают в производстве и поставках на рынок продукции для ветмедицины базируются на четком соблюдении требований стандартов и параметров

качества на всех этапах производства и реализации продукции. Внедрение приобретенного ведущими предприятиями опыта является актуальным для отечественных предприятий ветмедицины разных уровней. Это позволит производить конкурентоспособную продукцию для ветмедицины и успешно реализовать ее на рынке. Кроме того, производство качественной продукции будет способствовать стабильной работе предприятий, росту финансовых возможностей, что позволит вести расширенное производство, вовремя платить заработную плату работающим. Стабильная работа предприятия по производству качественной продукции будет существенно сказываться на решении и социальных вопросов, а именно - сохранении рабочих мест и создании новых, а также сохранении трудовых коллективов. Производить качественную продукцию должно быть нормой в деятельности предприятий ветмедицины, в первую очередь, на это должны ориентироваться те предприятия, которые еще не создали условий для производства и реализации продукции, которая по качеству удовлетворила бы потребителей.

Ключевые слова: СИСТЕМА КАЧЕСТВА, ПРЕДПРИЯТИЕ, СТАНДАРТЫ, РЫНОК.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Шаповал М. І.* Менеджмент якості: підручник / 3-тє вид., – К. Т-во “Знання”, 2007. – С. 471.
2. *Новіков В.* Інноваційна модель системи управління якістю на основі ISO 9004:2009 / В. Новіков // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2011. – № 1. – С. 68–71.
3. *Друзюк В.* Система управління якістю // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2009. – № 1. – С. 51–54.
4. *Гримак А. В.* Навчання персоналу підприємства основам забезпечення якості — запорука успіху роботи в ринкових умовах // А. В. Гримак, Л. В. Курилас, Г. Д. Гарвас, Т. Є. Сенишина // НТБ ДНДКІ ветпрепаратів та кормових добавок і Інститут біології тварин НААН. – 2016. – Вип. 17, № 2. – С. 305–309.

Рецензент – Д. Ф. Гуфрій, д. вет. н., професор, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького.